

JUSTITISMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Forsvarsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. november 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2014-0032-1526
Dok.: 1328594

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 387 (Alm. del), som Forsvarsudvalget har stillet til justitsministeren den 2. oktober 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Mette Frederiksen

/

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 387 (Alm. del) fra Forsvarsudvalget:

”Ministeren bedes oplyse, hvad retspraksis er for straffelovens §§ 101 og 102, de såkaldt landssviger paragraffer, og under hvilke betingelser de pågældende paragraffer kan komme i anvendelse overfor de jihadister med dansk statsborgerskab eller opholdstilladelse, der kæmper på Islamisk Stats side.”

Svar:

1. Regeringen tager på det kraftigste afstand fra, at personer tilslutter sig internationale ekstremistiske organisationer for at deltage i væbnede konflikter i udlandet. Dette gælder selvsagt også ”jihadister”, der kæmper på ”Islamisk Stats” side.

Regeringen har derfor også fremlagt en handlingsplan om forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme. Formålet med handlingsplanen er først og fremmest at styrke forebyggelsesindsatsen over for de personer, som er i risiko for at blive en del af ekstremistiske miljøer. Men hvis det forebyggende arbejde ikke har den ønskede effekt, må der skrappere midler til. Derfor vil regeringen fremsætte et lovforslag, der giver politiet et supplerende værktøj over for de personer, der har til hensigt at deltage i en væbnet konflikt i udlandet. Der vil således bl.a. blive fremsat lovforslag om ændring af pasloven, der vil give politiet mulighed for midlertidigt at inddrage passet fra danske statsborgere, som mistænkes for at ville udrejse for at deltage i en væbnet konflikt. Samtidig vil politiet få mulighed for at meddele den pågældende et forbud mod at udrejse af Danmark i et nærmere bestemt tidsrum. Med forslaget vil der blive lagt op til, at udrejse i strid med et udrejseforbud som udgangspunkt skal medføre en ubetinget fængselsstraf.

Herudover er der behov for at få afklaret, om de gældende straffebestemmelser er tilstrækkelige til at modvirke deltagelse i og hvervning til væbnede konflikter i udlandet. Justitsministeriet har derfor bedt Straffelovrådet om at vurdere, om de gældende regler i straffeloven udgør et tilstrækkeligt værn i forhold til at modvirke deltagelse i og hvervning til væbnede konflikter i udlandet, samt foreslå eventuelle strafferetlige tiltag, som kan styrke indsatsen på området.

2. Efter straffelovens § 101 straffes den, som med krig, besættelse eller andre fjendtligheder for øje foretager nogen handling, hvorved bistand til fjenden forberedes, med fængsel indtil 16 år.

Efter straffelovens § 102, stk. 1, straffes den, som under krig eller besættelse yder fjenden bistand ved råd eller dåd eller til fremme af fjendtlig interesse svækker den danske stats eller dens forbundsfælles kampdygtighed, med fængsel indtil 16 år.

Det fremgår af straffelovens § 99, stk. 2, at der ved "besættelse" forstås "fremmed besættelse af dansk statsområde, når og så længe den påtvinges landet ved magtanvendelse eller trussel herom".

Bestemmelserne fik deres nuværende affattelse ved lov nr. 225 af 7. juni 1952, der byggede på en betænkning fra 1949 fra et udvalg, som Justitsministeriet havde nedsat den 9. april 1948 med den opgave at overveje sådanne forslag til ændringer i straffeloven, navnlig kapitel 12 og 13, som måtte anses for begrundet i de erfaringer, som var indvundne siden straffelovens vedtagelse, i særdeleshed under Danmarks besættelse og i tiden derefter.

Bestemmelserne ses ikke at have været anvendt i praksis siden lovændringen i 1952.

Bestemmelsen i straffelovens § 101 var i 1952 en ny bestemmelse.

3. Bestemmelsen i straffelovens § 102 afløste den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 101, som fandt anvendelse "under krig eller truende udsigt dertil", hvor den gældende § 102 som nævnt finder anvendelse "under krig eller besættelse".

På den ene side blev bestemmelsen altså i 1952 indskrænket, således at den ikke længere finder anvendelse under truende udsigt til krig. Det fremgår af forarbejderne, at denne ændring skete "[u]nder hensyn til den vanskelighed, det kan frembyde at afgøre, om der til given tid foreligger truende udsigt til krig, og den usikkerhed ved straffelovens anvendelse, der måtte kunne blive en følge deraf" (jf. Rigsdagstidende 1951-52, tillæg B, spalte 259).

På den anden side blev bestemmelsen i 1952 udvidet, således at den nu også omfatter "besættelse" (i den ovenfor anførte betydning). Det fremgår af forarbejderne, at denne ændring skete, fordi "[e]rfaringerne fra den tyske besættelse af Danmark og det følgende retsopgør har vist, at der er trang til regler gældende for en påtvungen besættelse, under hvilken det kan være

tvivlsomt, om der foreligger krig” (betænkning om overvejelse af forslag til ændringer i borgerlig straffelov, navnlig kapitlerne 12 og 13, 1949, side 35).

Med hensyn til retspraksis fra før 1952 fremgår det af betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE, at der findes flere domme vedrørende forhold begået under besættelsestiden, som blev straffet efter straffelovstillægget (lov nr. 259 af 1. juni 1945 om tillæg til borgerlig straffelov angående forræderi og anden landsskadelig virksomhed), hvor handlingen formentlig i dag ville kunne henføres under straffelovens § 102. Som eksempler nævnes (betænkning nr. 1529/2012 side 96):

”UfR 1948.693 H: En dansk statsborger havde som »Kriminal-Angestellter« i Gestapo under besættelsen indtil kapitulationen deltaget i anholdelser, ransagninger og afhøringer af danskere, hvor der i mange tilfælde var anvendt mishandling, som han i nogle tilfælde tog del i. Den pågældende blev straffet for spionage efter den daværende § 105 og blev tillige dømt efter straffelovstillægget.

UfR 1949.10 H: En person havde i 1944 over for en tysk gestapomand mod vederlag angivet en række bestemte personer for at have arbejdet illegalt og havde siden arbejdet som »Vertrauensmann« for denne. Den pågældende blev – ud over bl.a. domfældelse for spionage efter den daværende § 105 – straffet efter straffelovstillægget.”

4. Spørgsmålet om, hvad der skal til, for at ”jihadister” med dansk statsborgerskab eller opholdstilladelse, der kæmper på ”Islamisk Stats” side, kan straffes for overtrædelse af straffelovens §§ 101 og 102, afhænger bl.a. af, om kampene med ”Islamisk Stat” er en ”krig” i disse bestemmelsers forstand.

Dette vil bero på en nærmere vurdering, som i sidste ende i givet fald vil skulle foretages af domstolene.

5. Som nævnt ovenfor har Justitsministeriet anmodet Straffelovrådet om at vurdere, om de gældende regler i straffeloven udgør et tilstrækkeligt værn i forhold til at modvirke deltagelse i og hvervning til væbnede konflikter i udlandet, samt foreslå eventuelle strafferetlige tiltag, som kan styrke indsatsen på området.

Straffelovrådets kommissorium vedlægges.